

*Мочан Тетяна Михайлівна
Чорба Наталія Миколаївна,
Мукачівський державний університет
м.Мукачево, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема інтелектуального розвитку учнів початкової ланки досліджується як психологами, так і педагогами. Нею займалися такі видатні вчені як Л. Виготський, Л. Занков, М. Монтесорі, Ж. Ж. Руссо, О. Савченко.

Інтелектуальний розвиток традиційно розглядався поряд з розумовим. Разом з тим, неправомірно зводити інтелект тільки до мислення. Однак слід зазначити, що мислительні здібності складають основу інтелекту, але невід'ємними елементами інтелекту є також увага, пам'ять, уява та інші види розумових здібностей [1, с. 48].

У педагогічному доробку класичної вітчизняної педагогіки маємо численні напрацювання стосовно означеної проблеми (К. Ушинський, О. Духнович, А. Макаренко, С. Русова, В. Сухомлинський).

Так Л. Божович розум розглядає, як вищу форму організації інтелекту, при якій мислительний процес сприяє формуванню теоретичних знань та творчого перетворення дійсності. Тобто, мислити розумно – означає мислити максимально логічно, проявляти раціональність, відмежовуватися від будь-яких проявів спонтанності, довільності, фантазії, інтуїтивних передбачень [2, с. 135].

Молодшими школярами вважають дітей віком від 6(7) до 10(11) років, які навчаються у 1-4 класах сучасної школи. Цей віковий період завершує етап дитинства. Психічний і особистісний розвиток дитини у молодшому шкільному віці зумовлюється особливістю соціальної ситуації розвитку – навчанням у початковій школі. На цьому віковому етапі провідною діяльністю стає навчання, основою якого є пізнавальний інтерес і нова соціальна позиція.

М. Заброцький розглядає цілісний розвиток інтелекту у молодшому шкільному віці відбувається за такими напрямками:

- засвоєння й активне використання мови як засобу мислення. Цей напрям пов'язаний із розвитком мовлення дітей, активним його використанням під час розв'язування різноманітних завдань. Важливо навчити їх роздумувати вголос, словесно відтворювати думки і виражати в словах та отриманий результат розв'язування задач і виконання вправ;

- поєднання і взаємозбагачення всіх видів мислення: наочно-дійового, наочно-образного, словесно-логічного. З цією метою дітям пропонують завдання, для розв'язування яких необхідні одночасно і практичні дії, і вміння оперувати образами, поняттями, висловлювати судження;

- виокремлення підготовчої та виконавчої фаз розв'язання завдання. На підготовчій фазі здійснюють аналіз його умов і виробляють план, на виконавчій реалізують його практично, при цьому обов'язкова перевірка отриманого результату [3, с. 65].

Рівень сформованості навчальних умінь в учнів значною мірою впливає на успіх навчальної діяльності учнів, їх інтелектуальний розвиток. Можна розглядати такі рівні навчальні уміння школярів:

- уміння читача (характеризується виразністю, інтонацією, темпом, врахуванням жанру тексту і залежить від уміння учня охопити зором текст, який він читає, слід домагатися, щоб учні усвідомлювали прочитаний текст);

- уміння слухати (передбачає вміння зосередитися на змісті розповіді, пояснення чи запитань учителя, відповідей на запитання учнів);

- уміння усно формулювати і викладати свої думки (йдеться про відповіді на запитання, переказування змісту прочитаного чи почутого, словесний опис картини, приладу, спостережуваного об'єкта, вміння поставити запитання до розповіді вчителя, прочитаного тексту та ін.);

- уміння писати (передбачає оволодіння технікою письма та писемною мовою і полягає в умінні правильно списувати з дошки, з книжки, описувати побачене, писати під диктовку, написати твір на задану або на вільну тему, реферат, законспектувати прочитане тощо);

- уміння працювати з книжкою (це передусім уміння підібрати необхідну літературу за бібліографією, визначити її загальний зміст, використовувати різні форми запису прочитаного, вміння користуватися довідковою літературою, словниками, періодикою);

- спеціальні уміння (охоплюють уміння читати ноти, технічні креслення, карти, обчислювальні вміння з математики, вміння слухати музику, уміння записувати числа, формули, нотні знаки, користуватися словником під час вивчення іноземних мов та ін.);

- уміння культури розумової праці (вміння дотримуватися раціонального режиму розумової праці, виконувати навчальні завдання акуратно, утримувати в належному порядку своє робоче місце, учень повинен уміти чергувати розумову працю з відпочинком або з іншим видом діяльності [4, с. 57].

Основними ознаками розвитку інтелекту молодшого школяра є якість знань, уміння застосовувати їх на практиці, орієнтування в матеріалі, самостійне набування знань, знаходження нових способів навчальної роботи, темп і легкість засвоєння нового матеріалу, міцність запам'ятовування, самостійне формулювання запитань, що логічно випливають з відомих у задачі співвідношень, знаходження можливих способів розв'язування нетипових завдань.

Література:

1. Маклаков А.Г. Общая психология: Учебник для вузов / А. Г. Маклаков. – СПб.: Питер, 2004. – 338 с.
2. Божович Л.И. Личность и её формирование в детском возрасте. / Л. И. Божович – М.: Наука, 1998. – 369 с.
3. Зброцький М.М. Основи вікової психології. / М. М. Зброцький – Тернопіль: Богдан, 2005. – 110 с

4. Ефимова Н.В. Диагностика и коррекция мотивации учения у дошкольников и младших школьников. / Н. В. Ефимова – М.: Педагогика, 2001. – 118 с.

УДК 159.942

*Мрака Наталія Миколаївна,
Мирошниченко Євгенія Михайлівна
Львівський державний університет внутрішніх
справ, м. Львів, Україна*

АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНА РОБОТА ЗІ СТУДЕНТАМИ З ВИСОКИМ РІВНЕМ ТРИВОЖНОСТІ

Тривожність – підвищена схильність людини переживати занепокоєння у будь-яких ситуаціях життя, у тому числі й тоді, коли причин для цього немає. Тривожна людина відрізняється від малотривожної тим, що в неї занадто часто виникають зв'язані з занепокоєнням емоційні переживання: острах, побоювання, страхи. Їй здається, що багато чого з того, що її оточує, несе в собі погрозу для її власного «Я». Поняття тривожності близьке до поняття *нейротизму*

(Г. Айзенк). Невротики схильні до депресивних станів навіть у звичайних ситуаціях життя.

Практично кожна людина переживає у своєму житті сильні стресові ситуації, які залишають у душі глибокі, а іноді й невиліковні рани. Особливо гостро це переживають діти і молодь. Негаразди в навчальному закладі, сварки з однолітками, проблеми у статевих стосунках, сімейні конфлікти, нестача любові, батьківська та педагогічна жорстокість або просто непослідовність у системі покарань та винагород, матеріальні труднощі – це далеко не повний перелік обставин, які травмують психіку молодої людини. Якщо це емоційно незахищений студент, то він на тлі пасивно-захисної реакції на них починає відставати в навчанні, постійно знаходиться в стані страху та тривоги, безвихіддя та апатії, знижується його загальна активність і погіршується здоров'я

Студентський вік, за визначенням Б.Ананьєва, є сенситивним періодом для розвитку основних соціогенних потенцій людини. Вища освіта спричиняє величезний вплив на психіку людини, розвиток її особистості, формує склад мислення, який характеризує професійну спрямованість особистості. Умови теоретичного й практичного навчання є своєрідним полігоном для тренування адекватних реакцій на різноманітні стимули соціального та фізичного середовища. Для успішного навчання у вищому навчальному закладі необхідний досить високий рівень загального інтелектуального розвитку, ерудованості, широти інтересів, рівня володіння певним колом логічних операцій тощо. При деякому зниженні цього рівня можлива компенсація за рахунок підвищеної мотивації або працездатності, наполегливості, ретельності і акуратності в навчальній діяльності.



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>